

یک عکس، یک خاطره

جک لندن در باغ خصوصی اش - ۱۹۰۵
صد و چهل و چهار سال پیش در چنین روزی، برابر دوازدهم ژانویه ۱۸۷۶ میلادی، جک لندن نویسنده آمریکایی و خالق آثاری چون «گرگ دریا»، «آوای وحش» و «سپید دندان» در سان فرانسیسکو به دنیا آمد. او فاقد تحصیلات دانشگاهی بود و هرچه آموخت برآمده از مطالعه آثار ادبی کتابخانه عمومی اوکلند بود. آثار لندن در زمان خود با استقبال مخاطبان مواجه شد و او از نخستین نویسندگان آمریکایی است که از راه نوشتن به ثروتی کلان دست یافت. جک لندن در سال ۱۹۱۶ بر اثر نارسایی کلیه درگذشت.

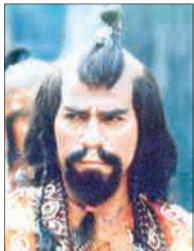
معما

پادشاهان و ملکه‌های ادبیات پلیسی

[شهروند] در میان شخصیت‌های ادبیات کارآگاهی و پلیسی شاید هیچ‌کدام به اندازه شرلوک هلمز و هرکول پوارو مورد علاقه کتابخوان‌ها نباشند، زیرا این دو کاراکتر بیش از هر چیز دیگری با آنکا به هوش سرشار خود به حل مسائل غامض جنایی می‌پرداختند و نکاتی را می‌دیدند که دیگران، از شخصیت‌های خود داستان گرفته تا مخاطبان، قادر به لمس آنها نبودند. در واقع آنچه هلمز و پوارو از دیگر کارآگاهان مشهور ادبیات متمایز می‌کرد وجه ابر انسانی آنها بود و آفرینش چنین شخصیت‌هایی فقط از ذهنی خلاق و متخیل برمی‌آمد که از قضا سرآرتور کانن دوپل، خالق هلمز و آگاتا کریستی، آفریننده پوارو و صاحب آن بودند. چهل و چهار سال پیش در چنین روزی، برابر دوازدهم ژانویه ۱۹۷۶ میلادی، آگاتا کریستی، نویسنده شهیر داستان‌های جنایی که تبحرش در این امر لقب «ملکه جنایت» را برایش به ارمغان آورد در ۸۶ سالگی درگذشت. اهل ادبیات و آنان که این عرصه را با دقت و مداومتی بیش از دیگران می‌کاوند خوب می‌دانند ادبیات پلیسی در مقایسه با دیگر ژانرهای ادبی کمتر جدی گرفته شده است، به طوری که هم اهل ذوق و صاحبان قلم‌های شیوا تمایل آنچنانی برای ورود به این عرصه از خود نشان نمی‌دهند و هم کتابخوان‌ها عجله‌ای برای مرور شاهکارهای آن ندارند. در واقع همین توجه نیمی به ادبیات پلیسی نیز مدیون آثار کسانانی چون آگاتا کریستی است که غنای آثارشان را قبیل از همه صنعت سینما دریافت و با به تصویر کشیدن آن داستان‌های شگرف در قالب فیلم‌های سینمایی و مجموعه‌های تلویزیونی، مخاطبان خود را به تجربه عینی دلهره، خوف و حیرت واداشت. اما باید انصاف داشت؛ نوشتن همه موفقیت‌های این ژانر در عالم سینما به پای خالقان انگلیسی هرکول پوارو و شرلوک هلمز حتماً عین بی‌انصافی است. با وجود همه نامهربانی‌ها با ادبیات کارآگاهی و در نیایی که اهل فن تقریباً مطمئن‌اند تا سال‌ها بعد نیز جایزه نوبل ادبیات به پلیسی‌نویس‌ها تعلق نخواهد گرفت، یاد نکردن از دیگر ستاره‌های سپهر ادبیات جنایی که آثارشان روی پرده نقره‌ای درخشید بی‌انصافی مضاعف است. کسانانی چون ژرژ سیمون نویسنده بلژیکی و خالق کمیسر مگره، ریموند چندلر نویسنده آمریکایی و خالق کاراکتر کارآگاه مارلو، دشیل همت دیگر نویسنده آمریکایی و خالق کاراکتر کارآگاه سم اسپید، پیر یولو و توماس نارستاک نویسندگان فرانسوی و خالق بسیاری از آثار به یادماندنی این ژانر از جمله «سرگچی» که آلفرد هیچ‌کاک آن را به فیلم برگرداند، همچنین فردریک دارفرانسوی، جان لوکاره انگلیسی، یا کوب آرزونی آلمانی و بسیاری دیگر که چراغ داستان‌های کارآگاهی در ادبیات و سینما هنوز و همچنان روشن از نفت خلافت آنان است. □

تاریخ‌نگار

← بیست سال پیش در چنین روزی، برابر بیست و دوم دی ۱۳۷۸ خورشیدی، فیروز بهجت محمدی، بازیگر سینما، تئاتر و تلویزیون ایران در ۱۳ سالگی درگذشت. در کارنامه بهجت محمدی نقش آفرینی در فیلم‌ها و سریال‌های بسیاری را می‌توان سراغ گرفت، اما نقشی که او بیش از هر چیز با ایفای آن مشهور شد و مردم به خاطر سپردند «طغای تیمور خان» در مجموعه تلویزیونی سرداران بود. [توضیح عکس: فیروز بهجت محمدی در نقش طغای] □

جدول

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱														

دژاوو

تولد یک افسانه

[شهروند] وقتی از ستاره‌های ادبیات دنیای ورزش که الگوی بسیاری از جوان‌ها در نقاط مختلف جهان- از جمله ایران- هستند، صحبت به میان می‌آید، بی‌اختیار نام‌هایی چون لیونل مسی، کریستیانو رونالدو، راجر فدرر، یوسین بولت، تایگر وودز، مایکل شوماخر و امثالهم به ذهن‌ها متبادر می‌شوند. اما سوالی که پیش می‌آید، این است که از بین طرفداران سینه‌چاک این افراد، چند نفر حاضرند برای تماشای هنرنمایی مسی و رونالدو در زمین فوتبال، یا فدرر در زمین تنیس، یا تایگر وودز در زمین گلف، ساعت ۵ صبح از تخت‌خواب خارج شده و مقابل صفحه تلویزیون بنشینند؟ نمی‌توان گفت هیچ‌کس، ولی قطعاً تعدادشان آن قدر نیست که حتی ارزش سرشماری داشته باشد. اما همین نیم‌قرن پیش، یعنی در اوایل دهه ۷۰ میلادی و اواخر دهه ۴۰ خورشیدی، یک پیکار ورزشی نیمی از ساکنان کره زمین را مقابل تلویزیون‌های سیاه و سفید و رادیوهای لامپی نشانند تا با چشم‌هایی گردشده و گوش‌هایی تیز رقابتی که بعدها از آن با عنوان «مسابقه قرن» یاد شد، دنبال کنند. جدالی که یک سوی آن محمدعلی (کلی) بوکسور تازه مسلمان و شورشی آمریکایی قرار داشت و در طرف دیگر جو فریزر مشت‌زن افسانه‌ای که مشهور است سیلویستر استالونه شخصیت «راکی» را با الهام از زندگی او خلق کرده است.

تحصیل شهرت در سایه حریف

۷۶ سال پیش در چنین روزی، برابر دوازدهم ژانویه ۱۹۴۴ میلادی، پرسی در بوو فورت ایالت کارولینای جنوبی به دنیا آمد که نزدیک به سده بعد به یکی از مشاهیر این ایالت تبدیل شد. جو فریزر ۲۱ سال بیشتر نداشت که درخشش در صحنه مسابقات بوکس را آغاز کرد، اما جهانی شدن نام او به واقع پس از تلاقی اش با یکی از بزرگ‌ترین قهرمانان بوکس سنگین‌وزن یعنی کاسیوس مارسولوس کلی که بعد از اسلام آوردن نام محمدعلی را برای خود برگزیده بود، رقم خورد. این مهم نخستین بار در سال ۱۹۷۱ میلادی و پس از بازگشت مجدد محمدعلی به صحنه بوکس اتفاق افتاد. در این ایام شهرت

مبارزه محمد علی و جو فریزر در مانیل - ۱۹۷۵

افقی ۱- بلندترین برج آجری جهان - گویند آمد نیامد دارد ۲- چشم- بنیان‌گذاری صلیب سرخ- غرور و تکبر ۳- لایه محافظ زمین- سنت‌ها- نقره- منطقه‌ای در شرق تهران ۴- چله‌کمان- کلاه‌بردار- موی مجعد- عید ویتنامی‌ها ۵- ماه هفتم از ماه‌های رومیان- مادر باران ۶- لباس جراحان- درست‌شدن کارها در تداول عامه- گوسفند پریشم استرالیایی ۷- رنگ قهوه‌ای روشن مایل به قرمز- بکتا- فهمیدن ۸- علامت مفعول- دروغ و نیرنگ- صدای ریختن آوار- عدد یک‌رقمی ۹- حیوان آزمایشگاهی- مؤسس سلسله ایلخانی- صدای افتادن چیزی در آب ۱۰- همت گماشتن- بندگان میان ساعد و بازو- قوم آتیل ۱۱- سلاح صبور- خوردن ۱۲- دفن کردن- حمله نظامی- هدف و مقصود- از فروع دین ۱۳- رود مرزی- ابر سرشانه- بوی گوشت گندیده- بدگویی در شعر ۱۴- کاپیتان تیم ملی هلند- از گل‌های آپارتمانی- جامه پشمی خشن ۱۵- نمک سازگار با غده تیرویید- از شهرهای مهم آلمان

عمودی ۱- محصول کوه آتشفشان- نوع حکومت کشور استرالیا ۲- سلاح پرتابی- بندری در استان بوشر- آوای حماسی ۳- ساختمان کامل یک فرد زنده- جوآنمرد- دشنام- زنبیل ۴- عدد آبادی- مقابل نسبه- گوسفند ماده- رمق آخر ۵- یک حرف و سه حرف- نام کریلیوف، اسطوره فوتبال هلند ۶- نخستین صدراعظم آلمان غربی پس از جنگ جهانی دوم- خوب و زیبا- چاق ۷- باشگاه‌های حاضر در دسته اول فوتبال آلمان- به سن بلوغ رسیدن ۸- درخت زبان گنجشک- گاه به هم ریخته- معدن- جفت ماده ۹- نوعی دوخت درز و چین در لباس زنانه- خدای یگانه زرتشتیان ۱۰- همچنین- لیست غذای رستوران- سوغات ۱۱- فاکتورش از پروتیین‌های موجود در گلبول قرمز خون است- شیشه آزمایشگاه ۱۲- از عربی- رنگ دریا- مسیر- یادکرده ۱۳- مائوس شدن- زرنگ و فرصت طلب- گئر- میوه آبدار ۱۴- نوعی شیرینی- برادر گودرز- سنگ تراش ۱۵- دوربین نجومی- ناپاک شرعی

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
س	ا	ن	ت	ر	ا	ل	ا	ک	ا	ی	ا	ب	ب	ا
ف	ی	ل	و	ا	ک	ر	د	ن	س	ل	و	ل	ل	و
ر	ا	س	م	م	ا	ز	ا	د	ر	ت	د	ک	س	س
ن	ر	و	س	ا	ی	ل	ا	م	و	و	ا	ا	ا	ن
ا	م	ا	ش	ی	س	ا	ن	س	ا	ی	ا	ج	ا	ن
س	ا	ا	م	ت	ل	ل	ا	ک	ا	ا	س	ی	ن	ا
ر	ا	ن	و	ی	ی	ا	ی	ا	ن	ش	ل	ج	ا	ر
ا	ق	ت	ا	م	ب	ا	س	س	ی	و	ا	ا	ا	ا
ی	س	ا	ا	ف	ر	و	ر	ا	ر	س	ر	س	ر	ا
ر	ی	ش	ی	ر	م	ز	د	س	ت	ا	ا	ن	ن	ن
م	ا	ق	ل	ی	ت	ا	م	ر	ک	ا	ر	ی	ک	س
س	م	ی	د	ا	ن	و	س	ا	ن	ا	ا	ا	ا	ا
ا	م	ا	ن	د	ی	ا	ا	ر	و	س	ا	ا	ا	ا
ا	ن	ا	د	ا	ن	و	ت	م	و	ر	س	ی	ک	ل
و	ق	ی	ن	ل	ن	ل	ز	د	د	ا	ل	ا	ا	ا